

Ämnesprov, läsår 2015/2016

Religionskunskap

Delprov B

Årskurs

9

Elevens namn och klass/grupp

12

Här nedan finns ett påhittat brev från en tjej som skriver om sin kompis som är muslim. I brevet finns **flera** faktafel om islam.

Läs brevet och skriv sedan ner **två** av faktafelen.

TÄNK PÅ

- Du behöver inte ange någon förklaring eller rätta faktafelen.

Hej!

Min kompis heter Fatima och kom till Sverige när hon var 10 år.

Hon har många svenska vänner som inte är muslimer. Flera av dem är nyfikna på hennes sätt att leva. Självt tycker hon inte att hennes liv är särskilt annorlunda jämfört med sina kompisars. Hon ber sex gånger om dagen. Det gör inte hennes vänner. Fatima äter inte nötkött på grund av sin religion. Då kan det bli jobbigt när hon och hennes vänner går till någon hamburgerrestaurang.

I hennes hemland Syrien meddelar böneutropare från kyrktorn när det är dags för bön. Veckans viktigaste bön är söndagsbönen. Då går hon och hennes föräldrar till moskén för att umgås och be. Fatima och hennes mamma går till en speciell plats i moskén där inga män finns.

Ibland tänker hon på profeten Muhammed som liksom Fatimas familj fick flytta från sin födelsestad. Han flyttade från Mecka till Damaskus. Detta hände 622 e.Kr. Hon undrar ibland hur han kände sig. Längtrade han också hem ibland?

Hälsningar
Amanda

Faktafel 1:

Faktafel 2:

13

Inom kristendom, judendom och islam har man olika typer av riter och olika syn på hur man skall leva, men en del är också gemensamt.

Inom vilken/vilka religioner finns nedanstående levnadsregler/riter? Markera med **ett** eller **flera** kryss.
Du får max sätta ut 17 kryss.

TÄNK PÅ

- Det kan vara fler än ett kryss efter varje levnadsregel eller rit.
- Sätt endast ut de kryss du är säker på.

Nedanstående levnadsregler eller riter finns ...	...inom kristendomen	...inom judendomen	...inom islam	... inte inom någon av de tre religionerna
a) bat-mitzva				
b) bön				
c) Ramadan				
d) sista smörjelsen				
e) dop				
f) puja				
g) bikt				
h) manlig omskärelse				
i) böneutrop				
j) sharia				
k) sabbat				
l) trosbekännelse				

Kampen mellan det goda och det onda är ett vanligt tema i böcker, filmer, TV-serier och dataspel. I gamla sagor som Snövit och i böcker som Sagan om ringen och Cirkeln kämpar de goda för att vinna över de onda.

Alla personer i böcker,
filmer och dataspel är antingen
goda eller onda.

Nej, det håller inte jag med
om! Så enkelt är det inte.

"I böcker, filmer och dataspel är personerna **alltid** antingen goda eller onda."

14

Resonera om påståendet i rutan ovan både kan **stämma** och **inte stämma**.

Skriv om **två** olika medier: böcker, film, TV-program, musik, tidningar
eller data-/TV-spel. Ge minst **två** exempel för varje medieform.

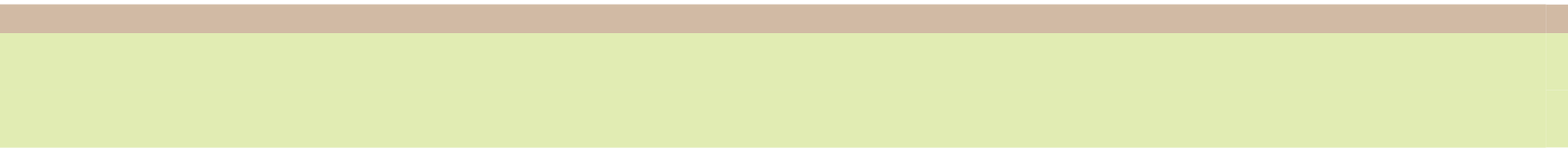
Använd dig av nedanstående meningar i ditt resonemang:

- Påståendet i rutan stämmer därför att...
- Å andra sidan stämmer inte påståendet därför att...

TÄNK PÅ

- Du måste inte ha med fakta om religioner i ditt svar.
- Det finns olika typer av filmer, böcker mm.

A series of 25 horizontal lines for writing, evenly spaced and spanning most of the page width.

15

Läs påståendena a - o om källor. Markera om påståendet **stämmer** eller **inte stämmer** genom att sätta **ett** kryss per påstående. Fler än ett kryss per påstående gör svaret ogiltigt. Tänk ur ett källkritiskt perspektiv.

Påstående	Stämmer	Stämmer inte
a) En nyare källa är alltid mer trovärdig än en äldre.		
b) En källa kan samtidigt vara både användbar och oanvändbar beroende på vad du ska skriva om i ditt arbete.		
c) Information från internet kan vara lika bra som information från läroböcker.		
d) Ett fotografi på kastlösa/daliter som ber i Indien är alltid en bättre källa än en text som beskriver samma sak.		
e) Muntliga religiösa berättelser kan förändras över åren när de berättas från person till person.		
f) Det är oftast bättre att använda sig av flera källor istället för att bara använda sig av en källa.		
g) En källa som ett barn har skrivit är alltid mindre trovärdig än en text som en vuxen skrivit.		
h) Det är svårt att dra slutsatser om hur hinduer lever utifrån en enda persons version.		
i) Förstahandsinformation är utan undantag bättre än information man får i andra hand.		
j) Eftersom evangelierna skrevs av olika personer och beskriver samma händelser så är de sanna.		
k) Wikipedia är alltid en dålig källa om man ska skriva ett arbete i religionskunskap.		
l) Bibeln går att tolka på olika sätt.		
m) En icke-troende person kan oftast ses som mer objektiv när han/hon talar om religion än en troende, därför är en icke-troende person alltid en bättre källa till information om religion.		
n) En hemsida som uppdateras en gång i veckan är en säker källa enbart på grund av att den uppdateras så ofta.		
o) En extremistorganisations hemsida är aldrig användbar när du ska skriva ett skolarbete.		

Läs nedanstående text och gör sedan uppgift 16 och 17.

Vem är du - din identitet?

Vår identitet, vilka vi är, påverkas av allt möjligt runt omkring oss: var vi bor, vilka vi umgås med, olika intressen m.m. Vi har olika identiteter i olika sammanhang. Till exempel kan vi ha en identitet i skolan, en annan på fritiden och ytterligare en hemma. Många människors identitet påverkas av den religion de tillhör. Identitet handlar bland annat om hur man uppfattar sig själv i förhållande till andra. Identiteten kan också förändras över tid.

Här nedan följer ett påhittat exempel på hur religion kan påverka en persons identitet.

Jag heter Suwat och är 15 år. Mina föräldrar flyttade till Sverige från Thailand innan jag föddes. Det som skiljer mig lite från många andra ungdomar i Sverige är att jag är buddhist. Det märks nog inte så mycket utåt, men jag tror att det har format min identitet.

Ett exempel på detta är hur religionen påverkar mina värderingar. För mig är buddhism en religion utan särskilt många regler. Däremot har jag fått lära mig att alltid försöka att tänka och göra gott. Detta gör jag bland annat för att få bra karma och ett bättre nästa liv. Jag försöker att vara en bra människa och behandla andra människor väl. Buddhismens lära säger att man skall respektera allt liv och därför är många buddhister vegetarianer. Därför äter jag och min familj inte så ofta kött.

Meditation är en viktig del av buddhism. Jag mediterar för att stanna upp och fundera på vad som är viktigt i livet. Det minskar mitt begär efter materiella saker, vilket gör mig lugn och avstressad.

Genom min tro känner jag mig trygg i svåra situationer.

16

Hur påverkas Suwats **identitet** av religionen? Ge **två** exempel från texten om Suwat!

Exempel 1:

Exempel 2:

17

En tonårings identitet påverkas av olika saker, som till exempel vilken religion han/hon tillhör. Tänk dig in i **en** tonårings situation.

Hur kan identiteten hos en tonåring påverkas på olika sätt av en religion? Välj **en** religion att utgå ifrån, dock **ej buddhismen. Resonera!**

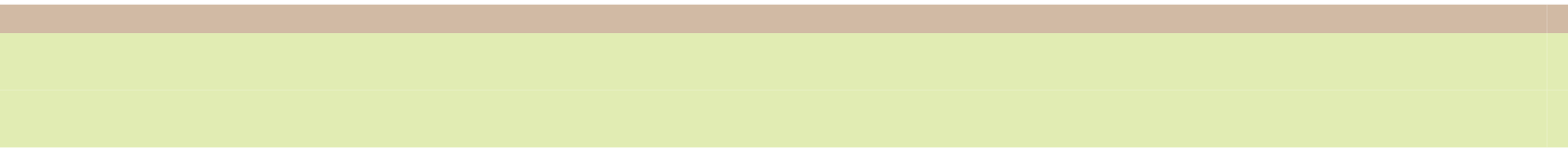
Om du vill kan du börja med nedanstående mening:

- Om tonåringen är ... (jude, muslim, kristen **eller** hindu) tror jag att hans/hennes identitet påverkas genom att...

TÄNK PÅ

- Använd flera olika exempel.
- Problematisera ditt svar genom att använda olika perspektiv, t.ex. pojke/flicka, majoritets-/minoritetsbefolkning, olika sexuell läggning eller olika nationalitet.

A series of 25 horizontal lines for writing, evenly spaced across the page.

18

Världsreligionerna buddhism och hinduism har stora likheter, men också vissa skillnader.

Läs påståendena a - j. Markera med **ett** kryss vilken av rutorna som varje påstående stämmer in på. Fler än ett kryss per rad gör svaret ogiltigt.

Påstående	Stämmer med både hinduism och buddhism	Stämmer endast med buddhism	Stämmer endast med hinduism	Stämmer inte med någon av de två religionerna
a) Floden Ganges är helig.				
b) Människan utvecklar en viss karma genom hur hon lever.				
c) Den gyllene medelvägen är ett viktigt begrepp.				
d) Det slutliga målet för en människa är att slippa återfödas.				
e) Lärans hjul är en symbol för den åttafaldiga vägen.				
f) Beskrivs t.ex. i läroböcker ofta som en polyteistisk religion.				
g) Människan har en gudomlig själ.				
h) Det är förbjudet att delta i politiska aktiviteter.				
i) Man ska sträva efter att upphäva livstörsten (begäret).				
j) Slutmålet är att bli ett med brahman.				

Tankarna om vad som händer efter döden är viktiga inom alla världsreligioner. Ofta påverkar dessa tankar hur troende lever sina liv och vilka handlingar de väljer att utföra.

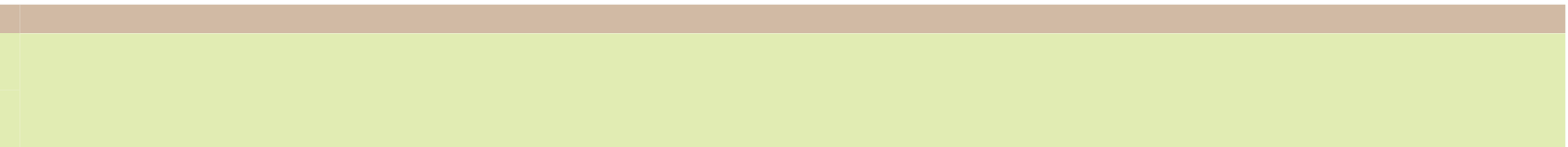
19

Välj **tre** världsreligioner. Vilka **likheter** finns mellan dessa religioner när det gäller följande fråga:

Hur kan människors sätt att leva påverkas av deras religiösa tankar kring livet efter döden?

TÄNK PÅ

- Om du inte kan skriva om tre världsreligioner är det bättre att skriva om två än ingen alls.

A series of 25 horizontal lines for writing, evenly spaced and spanning most of the page width.

Läs igenom pratbubblan och tankebubblan nedan innan du gör uppgiften på nästa sida.

20

När man resonerar utifrån etiska modeller kan man ha olika syn på om det är rätt eller fel att ljuga i Emmas situation.

Läs påståendena a - g. De är exempel på hur man skulle kunna resonera enligt etiska modeller.

Markera rätt alternativ med **ett** kryss i de tomma rutorna. Fler än ett kryss per rad gör svaret ogiltigt.

Påstående	Stämmer bäst med pliktetik	Stämmer bäst med konsekvensetik	Stämmer bäst med sinnelagsetik
a) Emma borde säga sanningen eftersom det är fel att ljuga enligt tio Guds bud.			
b) Emma borde ljuga eftersom följderna annars antagligen blir att Sara blir ledsen.			
c) Emma borde säga sanningen eftersom hennes avsikt är att vara ärlig oavsett hur Sara reagerar.			
d) Emma borde säga sanningen eftersom resultatet annars kanske blir att Sara kan bli retad för sin frisyra.			
e) Emma borde säga sanningen eftersom hon tycker det är en viktig regel att inte ljuga.			
f) Emma borde ljuga eftersom hennes viktigaste syfte alltid är att göra Sara glad oavsett vilka följderna blir.			
g) Emma borde inte ljuga för det leder till att hon får så dåligt samvete.			

De flesta forskare är överens om att vi människor släpper ut för mycket koldioxid, som leder till ett varmare klimat (förstärkt växthuseffekt) vilket påverkar jorden negativt. En stor del av dessa utsläpp kommer från transporter, t.ex. lastbil, båt, bil och flyg. Vi vet hur vi borde resa för att ta **ansvar**, men ändå fortsätter vi att resa på ett sätt som skadar miljön.

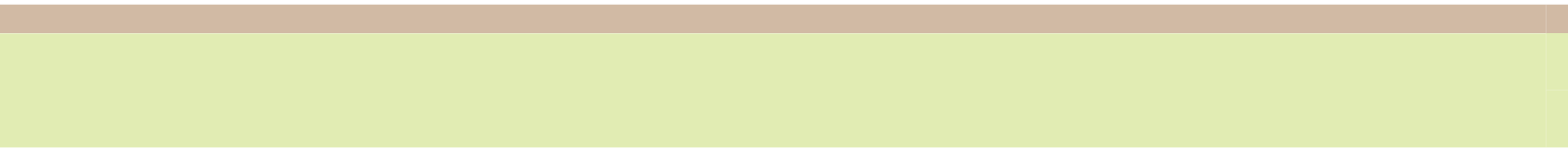

Resonera kring **tre** anledningar till varför människor kan ha svårt att ta **ansvar** för miljön och minska/förändra användandet av **transporter**, trots att vi vet att det inte är hållbart.

- En anledning till att vi kan ha svårt att ta **ansvar** för miljön när det gäller transporter är...
- Ytterligare en anledning till att vi kan ha svårt att ta **ansvar** för miljön när det gäller transporter är...

- Ange olika typer av förklaringar till anledningarna.
- Problematisera genom att använda olika perspektiv.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

A series of 25 horizontal lines for writing, evenly spaced across the page.

22

Läs påståendena. Vilket uttalande passar bäst in på vilken person? Para ihop uttalandena i rutor med rätt alternativ. Fyll i rätt nummer i den tomma rutan. Välj endast en person per uttalande.

Jag ber till Gud samma antal gånger varje dag. Vi människor står över djuren, även om vi har ett ansvar för allt i naturen. Vissa djur är orena, som till exempel grisar.

Allt levande har ett värde och det är fel att döda. Därför äter jag inte kött. Särskilt inte nötkött. För mig är det naturligt att söka stöd och hjälp i bön till någon gud/några gudar.

Vi människor har ett ansvar även för djur och natur, men vi står över djuren. Treenigheten är viktig. Jag tror att Gud hjälper oss, men vi människor måste också själva ta ansvar.

1. Jag är kristen.

2. Jag är sekulär humanist.

3. Jag är ekosof.

4. Jag är hindu.

5. Jag är muslim.

6. Jag är anhängare av new age.

7. Jag är buddhist.

Allt levande ska behandlas med respekt – både djur och människor. Hur vi lever idag påverkar vad som händer i nästa liv. Slutmålet är Nirvana.

Jag tycker att människor och djur är lika mycket värda. Vi är en del av naturen och ska leva i samspel med den. Jag tror inte att det finns någon Gud. Vi människor måste själva ta ansvar.

Alla människor är lika mycket värda och ska ha samma mänskliga rättigheter. Jag anser att vetenskap och förnuft skall vägleda människor istället för religion.

Läs informationen nedan och gör därefter uppgiften om källkritik på nästa sida.

Hare Krishna-rörelsen har hämtat sina grundtankar från hinduism. Anhängarna dyrkar guden Krishna genom böner, offer och framförallt genom sång.

Här är tre källor om Hare Krishna.

Källa 1

Brev

Brev skrivet 1978 av en 10-årig pojke. Pojken beskriver hur det är att leva som Hare Krishna-medlem.

Källa 3

TV-program

Ett TV-program från 2016 där en journalist följer några medlemmar i Hare Krishna och lever som dem under en vecka.

Källa 2

Blogg

Blogginlägg från augusti 2015 från en kvinna som hoppat av Hare Krishna-rörelsen och idag aktivt tar avstånd från rörelsen.

23

Tänk dig att du ska skriva en artikel i en skoltidning. Artikelns ska handla om hur det är att leva som medlem i Hare Krishna-rörelsen.

Resonera källkritiskt och motivera vilka **fördelar** och **nackdelar** de tre olika källorna har när det gäller trovärdigheten. Ange **minst en** fördel och **minst en** nackdel med varje källa.

TÄNK PÅ

- Du skall endast resonera om källorna, inte skriva en artikel.

Källa 1

[illegible]

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

24

De olika världsreligionernas historia har både likheter och skillnader.

Läs påståendena a - j. Markera genom att endast sätta ett kryss i en av rutorna för vilka påståenden som stämmer eller inte stämmer. Fler än ett kryss per rad gör svaret ogiltigt.

Påstående	Stämmer	Stämmer inte
a) Abraham anses vara en viktig person för judar, kristna och muslimer.		
b) Buddhismen har sitt ursprung* i hinduism.		
c) Till skillnad från anhängarna i de övriga världsreligionerna bor de allra flesta hinduer i det land där deras religion grundats.**		
d) Hinduism är en av de äldsta världsreligionerna.		
e) Jesus och Muhammed levde under samma tid.		
f) Judendom, kristendom och hinduism grundades i samma geografiska område.		
g) Korståg har genomförts inom samtliga religioner.		
h) När islam grundats spreds religionen snabbt över ett stort område, vilket inte var fallet med judendomen.		
i) Både Jesus och Siddharta Gautama växte upp i fattiga familjer.		
j) Jerusalem är en viktig stad för judar, men inte för muslimer.		

* Ursprung: Har sina rötter i, började i.

** Grundats: Startats, växt fram.

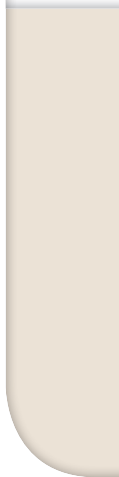
Bildförteckning

Sida 4	Stocksnapper. God vs. Evil. Bildbyrå: Mostphotos.
Sida 5	Arvidsson Gert
Sida 8	suc. Bildbyrå: Pixabay.
Sida 12	CofkoCof. Amerikansk cemetery i Normandie. Bildbyrå: Mostphotos.
Sida 14	Javier Sánchez Mingorance. Bildbyrå: Mostphotos.
Sida 16 ö.v.	MikaelDamkier. Airplane landing. Bildbyrå: Mostphotos.
Sida 16 ö.m.	Mazta2012 (Eget arbete) [Public domain], via Wikimedia Commons.
Sida 16 ö.h.	unsplash. Bildbyrå: Pixabay.
Sida 16 m.m.	Arvidsson Gert
Sida 16 n.v	little-wolf. Bildbyrå: Pixabay.
Sida 16 n.m.	Alf van Beem (Own work) [CC0], via Wikimedia Commons.
Sida 16 n.h.	Fabien1309 - Own work, CC BY-SA 2.0. Wikimedia Commons.
Sida 19	Openclipart.org
Sida 20	Jessmine. Unidentified members of Hare Krishna chanting and dancing. Bildbyrå: Mostphotos.
Sida 21	Openclipart.org

Formulär för sammanställning av elevresultat. Ämnesprovet i religionskunskap åk 9, 2016.

Namn:		Flicka ☐		SvA ☐				
		Pojke ☐						
Födelsedatum:		Skola:		Kommun:				
Förmåga	Delprov	Del av kunskapskrav	Belägg nivå E	Belägg nivå C	Belägg nivå A			
1. Analysera kristendomen, andra religioner och livsåskådningar samt olika tolkningar och bruk inom dessa.	A	1	Uppg. 1 ☐					
		2	Uppg. 2 ☐	Uppg. 2 ☐				
		2	Uppg. 4 ☐	Uppg. 4 ☐	Uppg. 4 ☐			
		1	Uppg. 6 ☐	Uppg. 6 ☐				
		2	Uppg. 7 ☐	Uppg. 7 ☐	Uppg. 7 ☐			
		1	Uppg. 10 ☐	Uppg. 10 ☐				
	B	1	Uppg. 12 ☐					
		2	Uppg. 13 ☐	Uppg. 13 ☐	Uppg. 13 ☐			
		2	Uppg. 18 ☐	Uppg. 18 ☐	Uppg. 18 ☐			
		1	Uppg. 19 ☐	Uppg. 19 ☐	Uppg. 19 ☐			
		2	Uppg. 22 ☐	Uppg. 22 ☐				
		2	Uppg. 24 ☐	Uppg. 24 ☐	Uppg. 24 ☐			
				Antal belägg nivå E		Antal belägg nivå C		Antal belägg nivå A
3. Reflektera över livsfrågor och sin egen och andras identitet.	A	4	Uppg. 11 ☐	Uppg. 11 ☐	Uppg. 11 ☐			
	B	4	Uppg. 14 ☐	Uppg. 14 ☐	Uppg. 14 ☐			
		4	Uppg. 16 ☐					
		4	Uppg. 17 ☐	Uppg. 17 ☐	Uppg. 17 ☐			
				Antal belägg nivå E		Antal belägg nivå C		Antal belägg nivå A
4. Resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar utifrån etiska begrepp och modeller.	A	5	Uppg. 5 ☐	Uppg. 5 ☐	Uppg. 5 ☐			
		5	Uppg. 8 ☐	Uppg. 8 ☐	Uppg. 8 ☐			
	B	5	Uppg. 20 ☐	Uppg. 20 ☐				
		5	Uppg. 21 ☐	Uppg. 21 ☐	Uppg. 21 ☐			
				Antal belägg nivå E		Antal belägg nivå C		Antal belägg nivå A
5. Söka information om religioner och andra livsåskådningar och värdera källornas relevans och trovärdighet.	A	6	Uppg. 3 ☐	Uppg. 3 ☐	Uppg. 3 ☐			
		6	Uppg. 9 ☐					
	B	6	Uppg. 15 ☐	Uppg. 15 ☐				
		6	Uppg. 23 ☐	Uppg. 23 ☐	Uppg. 23 ☐			
				Antal belägg nivå E		Antal belägg nivå C		Antal belägg nivå A
			Totalt antal belägg nivå E		Totalt antal belägg nivå C		Totalt antal belägg nivå A	
			Belägg för nivå E finns för alla förmågor	☐	Belägg för nivå C finns för alla förmågor	☐	Totalt antal belägg nivå C+A	
				Totalt antal belägg:		Provbetyg:		

Provbetyget i formuläret sammanfattar de kunskaper som eleven har visat i det nationella provet. Slutbetyget behöver inte vara detsamma som provbetyget eftersom slutbetyget grundar sig på alla kunskaper som eleven har visat i ämnet.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Institutionen för didaktik och pedagogisk profession

